

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-645-4-14>

**ON THE MATTER OF PECULIARITIES OF RATIFICATION
OF INTERNATIONAL TREATIES BY THE VERKHOVNA RADA
OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW**

**ДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ РАТИФІКАЦІЇ
МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ
ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ**

**Kardash Anastasia
Oleksandrivna**

*2nd year bachelor student, speciality
'Law enforcement'
Institute of Law and Security
Odesa State University
of Internal Affairs
Odesa, Ukraine*

**Кардаш Анастасія
Олександрівна**

*здобувачка вищої освіти 2 курсу
бакалаврату
спеціальності «Правоохоронна
діяльність»
Інститут права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Lvova Ielyzaveta Olehivna

*Dr.jur.sc., Professor,
Professor at the Department
of State-Legal Sciences
Institute of Law and Security
Odesa State University
of Internal Affairs
Odesa, Ukraine*

Львова Єлизавета Олегівна

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри
державно-правових дисциплін
Інститут права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Загальновідомо, що у міжнародному праві основне визначення міститься у Віденській конвенції про право міжнародних договорів 1969 року (чинна для України з 1986 р.), яка є загальновизнаним джерелом. Згідно зі статтею 2 цієї Конвенції, міжнародний договір означає «міжнародну угоду, укладену між державами в письмовій формі і регульовану міжнародним правом, незалежно від того, чи викладена вона в одному документі, чи у двох або кількох пов'язаних між собою документах, а також незалежно від її конкретного найменування» (договір, конвенція, угода, пакт, протокол тощо).

У національному праві України поняття міжнародного договору закріплено у Законі України «Про міжнародні договори України» 2004 р. (далі – Закон) Відповідно до статті 2 Закону «міжнародний договір України – це укладена в письмовій формі угода з іноземною

державою або іншим суб'єктом міжнародного права, яка регулюється міжнародним правом, незалежно від того, міститься договір в одному чи декількох пов'язаних між собою документах, і незалежно від його конкретного найменування» [1, с. 269]. Конституція України, своєю чергою, закладає фундаментальні основи укладення та дії міжнародних договорів, а саме про те, що «чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України (стаття 9 Конституції України)» [2].

Сутність міжнародного договору полягає у добровільному встановленні, зміні або припиненні взаємних прав та обов'язків суб'єктів міжнародного права з метою реалізації своїх інтересів і забезпечення міжнародного співробітництва.

Як визначив дослідник О. Ксюн, «міжнародні договори класифікуються за шістьма основними критеріями, кожному з котрих притаманні декілька видів договорів з характерними для них ознаками (характеристиками)» [3]. Також підкреслимо, що міжнародний договір проходить декілька стадій, перш ніж набути чинності, і ратифікація є однією з найважливіших з них, оскільки вона надає договору юридичної сили як на міжнародній арені, так і у внутрішньому правопорядку держави.

Загалом, згідно законодавчо закріпленого визначення «ратифікація – це затвердження міжнародного договору вищим органом державної влади (парламентом або главою держави відповідно до конституційних процедур) після його підписання, яке виражає остаточну згоду держави на його обов'язковість для неї» [4].

У міжнародному праві (ст. 14 Віденської конвенції) та національному праві України (ст. 9 Закону України «Про міжнародні договори України») ратифікація здійснюється шляхом прийняття закону про ратифікацію і є одним із способів вираження згоди на обов'язковість договору.

Правове регулювання процедури ратифікації міжнародних договорів в Україні ґрунтується на системі принципів (дотримання Конституції, забезпечення національних інтересів, верховенство міжнародного права) та комплексу джерел, які формують чіткий механізм взаємодії органів державної влади. Отже, Закон України від 29 червня 2004 року «Про міжнародні договори України» є основним джерелом та спеціальним нормативно-правовим актом, що деталізує процедуру ратифікації [5], а Регламент Верховної Ради України (Закон України від 10 лютого 2010 року) є процедурним джерелом, що деталізує проходження законопроекту про ратифікацію у стінах парламенту [6].

Оскільки далеко не усі міжнародні договори України підлягають ратифікації, законодавець чітко визначив категорії, які через свою особливу важливість для держави та суспільства повинні пройти

процедуру схвалення парламентом, про що також визначено у Законі України «Про міжнародні договори України». Міжнародні стандарти, які мають бути реалізовані в національній правовій системі України, можна класифікувати наступним чином: стандарти, які будуть впроваджуватися виконавчим органом; стандарти, що підлягають застосуванню судовими органами влади та стандарти, які мають бути реалізовані законодавчим органом. Остання категорія може бути поділена на стандарти, які містять чітке зобов'язання приймати імплементаційне законодавство і стандарти, які роблять це неявно (тобто експліцитно і імпліцитно). Різниця між цими двома категоріями полягає в тому, що формулювання стандарту, що підпадає під останню підкатегорію, прямо не вказує на прийняття законодавства, але використовує родинні поняття, такі як «заходи» або «стратегії».

Рішення про необхідність ратифікації остаточно приймається суб'єктом, що вносить договір (Президентом або КМУ), але Верховна Рада України має право повернути договір на доопрацювання, якщо вважає, що він неправомірно оформлений як такий, що не підлягає ратифікації.

Різноманіття існуючих правових систем відображає відсутність глобального або регіонального консенсусу з питання про взаємозв'язок між міжнародним і внутрішнім правом з національної точки зору: держави відкрили свої внутрішні юрисдикції до міжнародного права тією чи іншою мірою.

Погодимося із тим, що, наприклад, ратифікація конвенції Міжнародної організації праці (МОП) вимагає змін до Кодексу законів про працю (критерій інших правил). Або ухвалення MLC, 2006, та Конвенції МОП № 185 про посвідчення особи моряків 2003 року (переглянутої), яка встановлює сучасні міжнародні стандарти ідентифікації, безпеки та мобільності моряків також вимагає змін до трудового законодавства. Ратифікація MLC, 2006, має непересічне значення для України, так як MLC, 2006, не лише визначає зобов'язання держави перед працівниками морської сфери, але й є ключовим кроком на шляху до інтеграції України в європейський правовий простір. Ратифікація цього міжнародного інструменту дозволить українським морякам отримувати нові посвідчення особи моряка з безконтактним електронним носієм, що відповідають всім вимогам до захисту інформації та персональних даних моряків. Це дозволить спростити для моряків міжнародні переїзди на (з) судна, а також гарантувати морякам дотримання їхніх прав у сходженні на берег під час стоянки суден в іноземних портах [7]. Таким чином, ратифікація зазначеного документу відкриє нові реалії та визначить вплив успішної ратифікації

MLC, 2006 на вирішення актуальних проблем забезпечення морської безпеки в умовах воєнного стану в Україні.

Література:

1. Рагуліна К. Сутність та особливості тлумачення міжнародних договорів України: теоретико-правовий аспект. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2019. № 37. С. 261–278.

2. Конституція України: Закони України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (ред. від 28.06.1996 № 254к/96-ВР). Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Кзюн О. Види та класифікація міжнародних договорів. Закон є. URL: <https://lawis.group/vydy-ta-klasyfikacziya-mizhnarodnyh-dogovoriv/>

4. Тезаурус "EUROVOC": Поняття «ратифікація угоди». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/euro/3042>

5. Про міжнародні договори України: Закони України від 29.06.2004 № 1906-IV (ред. від 15.03.2022, 2042-IX). Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

6. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10.02.2010 № 1861-VI (ред. від 01.09.2025, 3606-IX). Верховна Рада України. Офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>

7. Україна на шляху до ратифікації MLC, 2006: важливий крок до зміцнення позицій на міжнародній арені. *Профспілка робітників морського транспорту України*. Офіційний сайт. URL: <https://mtwtu.org.ua/news/ukraina-na-slahu-do-ratifikacii-mlc-2006-vazlivij-krok-do-zmicnenna-pozicij-na-miznarodnij-areni>